

Vabariigi Valitsuse korralduse „Välismaalaste seaduse alusel sisserände piirarvu alla arvatavate välismaalaste 2021. aasta sisserände piirarvu kehtestamine“
eelnoü seletuskirja lisa

EELNÕU KAVAND
14.09.2020

SISEMINISTER

MÄÄRUS

2020. a nr

2021. aasta sisserände piirarvu kehtestamine jagunemine elamisloa taotlemise põhjuse ja elamisloa andmise aluse järgi

Määrus kehtestatakse välismaalaste seaduse § 114 lõike 2 alusel.

§ 1. 2021. aasta sisserände piirarvu jagunemine tähtjalise elamisloa taotlemise põhjuse ja elamisloa andmise aluse järgi

2021. aastal jaguneb sisserände piirarv tähtjalise elamisloa taotlemise põhjuse ja elamisloa andmise aluse järgi järgmiselt:

- 1) töötamiseks etendusametuses loominguilise töötajana etendusametuse seaduse tähenduses on tähtjalise elamisloa töötamiseks arvestuslik piirarv ____;
- 2) erialaseks tegevuseks sportlasena, treenerina, spordikohtunikuna või sporditöötajana spordialaliidu kutsel on tähtjalise elamisloa töötamiseks arvestuslik piirarv ____;
- 3) välislepingu alusel on tähtjalise elamisloa arvestuslik piirarv ____.

§ 2. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. jaanuaril 2021. aastal.

(allkirjastatud digitaalselt)

Mart Helme
siseminister

(allkirjastatud digitaalselt)

Lauri Lugna
kantsler

Siseministri määruse „2021. aasta sisserände piirarvu jagunemine elamisloa taotlemise põhjuse ja elamisloa andmise aluse järgi“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõu on välja töötatud, et kehtestada välismaalaste seaduse (edaspidi *VMS*) alusel sisserände piirarvu alla arvatavate välismaalaste 2021. aasta sisserände piirarvu jagunemine elamisloa taotlemise põhjuse ja elamisloa andmise aluse järgi. Eelnõu on välja töötatud VMS-i § 114 lõike 2 alusel, mille kohaselt võib siseminister sisserände piirarvu raames määrusega kehtestada piirarvu jagunemise elamisloa taotlemise põhjuse ja elamisloa andmise aluse järgi.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeeriumi kodakondsus- ja rändepoliitika osakonna juhataja Ruth Annus (tel 612 5120, ruth.annus@siseministeerium.ee) ja sama osakonna nõunik Annika Murov (annika.murov@siseministeerium.ee, tel 612 5079). Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Siseministeeriumi kodakondsus- ja rändepoliitika osakonna õigusnõunik Doris Uudelt (doris.uudelt@siseministeerium.ee, tel 612 5248).

1.3. Märkused

Eelnõu on seotud Vabariigi Valitsuse korralduse „Välismaalaste seaduse alusel sisserände piirarvu alla arvatavate välismaalaste 2021. aasta sisserände piirarvu kehtestamine“ eelnõuga. Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamise ega Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga.

2. Eelnõu eesmärk

Eelnõu eesmärk on jaotada piirarv tähtajalise elamisloa taotlemise põhjuse ja elamisloa andmise aluse järgi, et tagada sisserände piirarvu jagunemine viisil, mis ühtiks Eesti majanduse arengu ja ühiskonna vajadustega ning tagaks sisserände tõhusa ja sihipärase juhtimise. Taotlemise põhjuste ja elamisloa andmise aluste järgi piirarvu jaotamise tulemusena on võimalik piirarvu arvestuse alusel välja anda tähtajalisi elamislubasid töötamiseks sellistes Eesti riigile olulistes valdkondades, kus esineb tööjõuvajadus, aga kus kohalik tööjõud ei kata kasvava majanduse tööjõuturu vajadusi.

Piirarvu jagunemine elamisloa andmise aluse ja põhjuse järgi selgub kooskõlastusringi tulemusena saadud sisendi alusel.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

VMS-i § 113 lõike 2 järgi on aastane sisserände piirarv Eestisse sisserändavate välismaalaste piirarv, mis ei tohi ületada aastas 0,1 protsenti Eesti alalisest elanikkonnast. VMS-i §-s 5 on sätestatud, et alaline elanik on Eestis elav Eesti kodanik või Eestis elav välismaalane, kellel on pikaajalise elaniku elamisluba või alaline elamisõigus.

Sisserände piirarv on arvatud liites kokku nende Eesti kodanike arvu, kelle elukoht on registreeritud rahvastikuregistris, ja nende Eesti kodanike arvu, kelle elukoht on registreerimata

(elavad Eestis või välismaal), ning Eestis pikaajalise elaniku elamisloaga elavate välismaalaste arvu ja alalist elamisõigust omavate Euroopa Liidu (edaspidi *EL*) kodanike arvu – kokku on see 1 314 477 inimest (vt tabel 1).

Tabel 1. Nende Eesti kodanike arv, kelle elukoht on registreeritud Eesti rahvastikuregistris või kelle elukoht on registreerimata (elavad nii Eestis kui ka välismaal), seisuga 01.09.2020 (allikas: Eesti rahvastikuregister) ning pikaajalise elaniku elamisluba ja alalist elamisõigust omavate EL-i kodanike ja nende perekonnaliikmete arv seisuga 01.09.2020 (allikas: Politsei- ja Piirivalveamet, edaspidi *PPA*)

Eesti kodanikud, kelle elukoht on registreeritud Eestis või kelle elukoht on registreerimata	1 149 903 ¹
Välismaalased, kellel on pikaajalise elaniku elamisluba	156 138
Alalist elamisõigust omavad EL-i kodanikud ja nende perekonnaliikmed	9014
Kokku	1 315 055

VMS-i järgi kuuluvad sisserände piirarvu arvestusse tähtajalised elamisload, mis antakse töötamiseks, ettevõtluseks, kaaluka riikliku huvi või välislepingu alusel.

Sisserände piirarvu alla ei kuulu:

- 1) Euroopa Liidu (edaspidi *EL*) liikmesriigi kodanikud;
- 2) Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigi kodanikud;
- 3) Šveitsi Konföderatsiooni kodanikud,

sest nende Eestisse saabumist, Eestis viibimist, töötamist ja Eestist lahkumist reguleerib Euroopa Liidu kodaniku seadus.

Samuti ei kohaldata tähtajaliste elamislubade korral sisserände piirarvu:

- 1) abikaasa ja lähedase sugulase juurde kolimiseks;
- 2) Eestis õppimiseks ja teadustöö tegemiseks;
- 3) Ameerika Ühendriikide kodanikele;
- 4) Jaapani kodanikele;
- 5) rahvusvahelise kaitse saajatele.

Piirarvu alla ei arvestata ka:

- 1) välismaalasi, kellele antakse tähtajaline elamisluba püsivalt Eestisse elama asumiseks;
- 2) välismaalasi, kellele antakse elamisluba töötamiseks info- ja kommunikatsioonitehnoloogia erialasel ametikohal;
- 3) välismaalasi, kellele antakse elamisluba töötamiseks iduettevõttes;
- 4) välismaalasi, kes asuvad tööle õppejõuna;
- 5) välismaalasi, kellele antakse elamisluba töötamiseks tippspetsialistina ehk kellele tööandja maksab vähemalt Eesti kahekordset keskmist töötasu;
- 6) välismaalasi, kellele antakse tähtajaline elamisluba ettevõtluseks suurinvestorina või seoses iduettevõtlusega.

Vabariigi Valitsuse korralduse „Välismaalaste seaduse alusel sisserände piirarvu alla arvatavate välismaalaste 2021. aasta sisserände piirarvu kehtestamine“ eelnõu kohaselt teeb Siseministerium ettepaneku kehtestada 2021. aasta sisserände piirarvuks 1315 isikut, mis on 0,1 protsenti Eesti alalisest elanikkonnast.

¹ 1 134 410 Eesti kodanikku, kelle elukoht on registreeritud Eestis, ja 15 493 Eesti kodanikku, kelle elukoht on registreerimata.

VMS-i § 114 lõike 2 järgi võib valdkonna eest vastutav minister sisserände piirarvu raames kehtestada määrusega piirarvu jagunemise elamisloa taotlemise põhjuse ja elamisloa andmise aluse järgi, samuti ajalise jaotuse aasta piires.

Siseminister rakendab VMS-i § 114 lõikes 2 sätestatud võimalust ning jaotab 2021. aasta sisserände piirarvu elamisloa taotlemise põhjuse ja elamisloa andmise aluse järgi. Määrus koosneb kahest paragrahvist, millest viimases on sätestatud määruse jõustumine.

Eelnõu §-ga 1 sätestatakse 2021. aasta sisserände piirarvu jagunemine tähtajalise elamisloa taotlemise põhjuse ja elamisloa andmise aluse järgi. Kui vaadelda sisserände piirarvu alla kuuluvate tähtajaliste elamislubade jagunemist elamisloa andmise aluse järgi, on näha, et valdavalt on piirarvu alla läinud tähtajalised elamisload, mis on antud töötamise eesmärgil. 2020. aastal anti sisserände piirarvu alla kuuluvatest elamislubadest 96,6 protsenti töötamise eesmärgil, 0,76 protsenti ettevõtluse eesmärgil, 0,07 protsenti välislepingu alusel ja 0 protsenti kaaluka riikliku huvi eesmärgil. Seejuures oli enamik töötamise eesmärgil väljastatud elamislube antud VMS-i üldistel tingimustel (vt tabelid 2 ja 4).

Tabel 2. Sisserände piirarvu alla kuuluvate tähtajaliste elamislubade jagunemine liigiti aastatel 2017–2020 (allikas: PPA, seisuga 01.09.2020)

Tähtajalise elamisloa andmise alus	2017	Osatähtsus piirarvu alla kuuluvatest elamislubadest %	2018	Osatähtsus piirarvu alla kuuluvatest elamislubadest %	2019	Osatähtsus piirarvu alla kuuluvatest elamislubadest %	2020 (01.09)	Osatähtsus piirarvu alla kuuluvatest elamislubadest %
ettevõtlus	19	1,44	14	1,06	4	0,30	10	0,76
töötamine	1295	98,33	1300	98,71	1311	99,70	1270	96,6
välisleping	3	0,23	1	0,08	0	0	1	0,07
kaalukas riiklik huvi	0	0	0	0	0	0	0	0
KOKKU	1317	100%	1315	100%	1315	100%	1281	97%

Tabel 3. 2020. aasta sisserände piirarvu jaotus ja tähtajalise elamisloa saajate hulk (allikas: PPA, seisuga 01.09.2020)

Taotlemise põhjus	Jaotus	Välja antud	Kasutamata
VMS 181 lg 1 p 4 – loominguiline töötaja	28	4	24
VMS 181 lg 1 p 7 – sportlane, treener, spordikohtunik	18	18	0
Välisleping	10	1	9
Vabalt jagamiseks	1258	1258	0
Kokku	1314	1281	33

Sisserände piirarv täitus esmakordselt 2016. aastal detsembris, 2017. aastal juulis, 2018. aastal 21. juunil ja 2019. aastal 29. märtsil. 2020. aasta 01.09 seisuga on väljastamata elamislubasid 33, neist 24 töötamiseks etendusametuses loominguilise töötajana etendusametuse seaduse tähenduses ja 9 välislepingu alusel (vt tabel 3). Kasutamata jäänud piirarvu jaotist saab põhjendada COVID-19 pandeemia põhjustatud kriisi ja eriolukorraga, mille tõttu katkes või oli häiritud nii etendusametuste töö kui piiriülene liikumine.

Tabel 4. Sisserände piirarvu jagunemine aastatel 2013–2020 elamisloa andmise aluste kaupa (allikas: PPA, seisuga 01.09.2020)

Elamisloa alus	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 (01.09)
1. Töötamine (kokku)	518	829	1210	1290	1295	1300	1311	1270
eraõigusliku juriidilise isiku juhtorgani liige	0	0	61	46	35	39	25	34
üldtingimustel	0	0	244	407	852	1219	1253	1174
lähetatud töötaja	168	315	604	523	207			
ekspert, nõustaja, konsultant	0	0	101	83	69	15	12	16
loominguline töötaja	0	0	17	16	6	8	4	4
sportlane, treener	0	0	24	35	23	11	7	18
vaimulik	0	0	20	39	46	1	4	13
õppejõud, õpetaja	0	0	21	18	7	3	4	10
tippspetsialist	6	58	99	109	43	0	0	
EL-i sinine kaart	11	12	16	11	5	4	0	
Eestis kõrgkooli lõpetanud	0	0	1	0	0	0	0	
EL-i pikaajalise elaniku elamisloa alusel	0	0	2	3	2	0	0	1
2. Ettevõtlus	43	24	21	17	19	14	4	10
3. Välisleping	41	35	21	10	3	1	0	1
KOKKU	602	888	1252	1317	1317	1315	1315	1281

Selleks, et tagada sisserände piirarvu jagunemine viisil, mis ühtiks Eesti majanduse arengu ja ühiskonna vajadustega ning tagatud oleks ka sisserände tõhus ja sihipärane juhtimine, on põhjendatud jaotada ka 2021. aasta sisserände piirarv taotlemise põhjuste ja elamisloa andmise aluste järgi.

Piirarvu jaotuse loomisel võetakse arvesse siseministri määruse kooskõlastusringilt saabuva sisendi ning Vabariigi Valitsuse kabinetinõupidamisel saadava tagasisidega.

Arvestades piirarvu jagunemist aastatel 2017–2020, on kavas:

- kehtestada töötamiseks etendusametis loominguuline töötajana etendusametis seaduse tähenduses antavate tähtajaliste elamisloade 2021. aasta piirarvuks ... elamisloa;
- kehtestada erialaseks tegevuseks sportlasena, treenerina, spordikohtunikuna või sporditöötajana spordialaliidu kutsel antavate tähtajaliste elamisloade 2021. aasta piirarvuks ... elamisloa;
- kehtestada välislepingu alusel antavate tähtajaliste elamisloade 2021. aasta piirarvuks ... elamisloa.

Eelnõu §-s 2 sätestatakse määruse jõustumine. Eelnõu kohaselt jõustub määrus 1. jaanuaril 2021. aastal.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõus ei kasutata uusi termineid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul ei ole Euroopa Liidu õigusega puutumust.

6. Määruse mõjud

Eelnõus kavandatud muudatused mõjutavad sisserände piirarvu alla kuuluvate välismaalaste jagunemist sisserände piirarvu raames, kuid ei riiva välismaalaste õigusi. Muudatus arvestab Eesti majanduse arengu ja ühiskonna vajadustega ning tagab sisserände tõhusa ja sihipärase juhtimise. Taotlemise põhjuste ja elamisloa andmise aluste järgi piirarvu jaotamise tulemusena on võimalik piirarvu arvestuse alusel välja anda tähtajalisi elamislubasid ettevõtlusega tegelemiseks ja töötamiseks sellistes Eesti riigile olulistes valdkondades, kus esineb tööjõuvajadus, aga kus kohalik tööjõud ei kata kasvava majanduse tööjõuturu vajadusi.

Eelnõu määrusena jõustumisega ei kaasne negatiivset mõju riigi julgeolekule ega välissuhetele. Võimalikke negatiivseid mõjusid ja väärkasutusriske aitavad maandada VMS-is sätestatud elamisloa andmise tingimused, millele vastavust hinnatakse elamisloa taotluse menetluse käigus ning kaalutusõigus elamisloa andmisel või sellest keeldumisel. Samuti tõhus järelkontrolli menetlus, mille käigus on võimalik välja selgitada ja maandada võimalikke välismaalase ja tema Eestisse kutsujaga seotud riske. 2021. aasta sisserände piirarvu jaotamine elamisloa taotlemise põhjuse ja elamisloa andmise aluse järgi mõjutab positiivselt Politsei- ja Piirivalveameti töökorraldust, kuivõrd sama meetodika alusel on sisserände piirarvu jaotatud ka käesoleval aastal. Välismaalaste elamislubade taotluste menetlemine jääb sarnaselt eelmisele ja käesolevale aastale uue kalendriaasta algusesse.

7. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisategevusi, -kulutusi ega -tulusid.

8. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. jaanuaril 2021. aastal.

9. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks ministriumidele ning arvamuse avaldamiseks Kaitsepolitseiametile, Politsei- ja Piirivalveametile, Eesti Töandjate Keskkliidule, Eesti Ametiühingute Keskkliidule, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale ning Teenusmajanduse Kojale.